

2019-05-15 Christer Nilsson

Något kort om förhör i rättegång

En part som för en talan i ett mål hos en domstol åberopar ofta flera omständigheter som utgör en grund för att rätten – domstolen – ska fatta det beslut som parten yrkat på. De omständigheter som åberopas ska ha betydelse för målet. Vissa omständigheter kan en part också vara tvungen att bevisa, att de förelegat eller fortfarande gäller. En part kan utnyttja olika bevismedel för att styrka existensen av en omständighet. Ett bevis medel kan vara en berättelse från ett vittne eller en utsaga från en sakkunnig person.

Allmänt om bevis och vittne

Inom den svenska rätten gäller fri bevisprövning. Det innebär att parterna i ett mål hos en domstol får åberopa all slags bevisning som har betydelse för målet. Och domstolen (rätten) ska pröva allt som förekommit i målet. Rätten ska också avgöra vad som bevisats i det aktuella målet.

I ett mål hos en domstol åberopar en part ofta flera omständigheter som har betydelse för det beslut rätten (domstolen) kommer att fatta. Vissa omständigheter kan en part vara nödsakad att visa att de verkligen har förelegat eller att de alltjämnt råder. Kravet, hur omfattande bevisningen behöver vara, kan variera. En omständighet som man kanske behöver bevisa, är till exempel att ett muntligt avtal har verkligen ingåtts med motparten. Och konkret, vad innebär ett sådant avtal? Vad ska parterna prestera, och så vidare.

En berättelse från ett vittne kan styrka att en eller flera omständigheter har förelegat eller att de fortfarande är gällande. Men det kan finnas andra utsagor som kan bekräfta en eller flera omständigheter. Till exempel en utsaga som lämnas från en sakkunnig person.

Som tidigare nämnts kan ett vittne genom sin berättelse ensamt eller med annan bevisning bestyrka en omständighet. Att vittna inför en domstol är en medborglig skyldighet. Vittnesplikt råder men det finns flera undantag från denna skyldighet. Under vissa förutsättningar behöver således en person inte vittna, se 36 kap. rättegångsbalken, RB. Det som ett vittne berättar kan styrka att en omständighet – ett rättsfaktum – har förelegat eller alltjämt gäller.

Att förhöra ett vittne

Ett förhör med ett vittne inleds normalt av den part som åberopat vittnesförhöret. Detta är det så kallade **huvudförhöret**. Domstolen (rätten) kan bestämma att huvudförhöret ska inledas på annat sätt. Rätten kan själv hålla det inledande förhöret.

Normalt inleds ett huvudförhör med att vittnet fritt lämnar sin berättelse i ett sammanhang. Under **huvudförhöret** får inte ledande frågor ställas. Ledande frågor är frågor som framställs på ett sätt som bjuder in till ett visst (förutsägbart) svar. Om det behövs är det tillåtet att ställa stödfrågor till ett vittne under huvudförhöret.

När huvudförhöret har hållits har motparten (ombud) rätt att höra och ställa frågor till vittnet. Detta kallas för **motförhör**. Under motförhöret får ledande frågor ställas. Skälen för detta är att det ska finnas en möjlighet att undersöka om det som vittnet har berättat verkligen stämmer överens med det verkliga förhållandet. Detta innebär inte att alla typer av frågor är tillåtna. Rätten kan bland annat avvisa frågor som inte tillhör den sakfråga som ska avgöras i det aktuella målet.

Efter huvud- och motförhöret får rätten och parterna ställa frågor till vittnet. De frågor som ställs av den part som åberopat vittnet kallas för **återförhör**. Frågor som ställs under ett återförhör får inte vara ledande. Ledande frågor är således förbjudna under återförhöret.

LITTERATUR

- **35-36 kap rättegångsbalken,(RB).**
- **Samuelson, Per E, Att förhöra ett vittne, 2 uppl.2005.**
- **Englund, Sara - Johansson, Stina, Examensuppsats: Förhörsteknik: Vittnesaspekten, 2004.**

